

Polismyndigheten

Revisionsrapport – Årsredovisning 2016

Riksrevisionen har granskat Polismyndighetens årsredovisning, daterad 2017-02-17. Syftet har varit att bedöma om:

- årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande regelverk,
- den ger en rättvisande bild av det ekonomiska resultatet, finansiering och finansiella ställning,
- resultatredovisningen är förenlig med övriga delar, samt om
- ledningen efterlevt de föreskrifter som är tillämpliga för användning av anslag och inkomster, samt
- huruvida det framkommit något som tyder på att ledningen inte följt förordningen om intern styrning och kontroll i sin bedömning av intern styrning och kontroll.

Vi har införskaffat en förståelse av den interna styrningen och kontrollen som bedömts vara relevant för revisionen för att kunna utforma ändamålsenliga revisionsåtgärder. Vår förståelse av den interna kontrollen är därmed begränsad och syftar inte till att uttrycka en åsikt om effektiviteten i myndighetens interna styrning och kontroll. De punkter som framgår i revisionsrapporten är sådana iakttagelser som vi har identifierat under revisionen och som bedömts vara tillräckligt viktiga att rapportera till ledningen.

Dessa har dock inte påverkat revisionsberättelsens utformning.

Riksrevisionen önskar information senast 2017-05-19 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

1 Förändrat resultat för passhantering och nationella id-kort

Polismyndigheten bedriver sedan 2015 ett utvecklingsarbete avseende den avgiftsbelagda verksamheten. Under 2017 kommer Polismyndigheten att fortsätta arbetet med att ta fram en ny uppföljnings- och kalkylmodell, riktlinjer för tidredovisning samt påbörja arbetet med att införa dessa riktlinjer.

Den nuvarande modellen innebär att nästan samtliga kostnader för passverksamheten fördelas med hjälp av tid som fördelningsnyckel. Detta innebär att även mindre justeringar i nedlagd tid innebär en markant kostnadsförändring.

Det ekonomiska resultatet för den avgiftsbelagda verksamheten presenteras i årsredovisningen på sidan 86 i tabell Avgiftsbelagd verksamhet. Presentationen i tabellen är i enlighet med den mall som finns i Polismyndighetens regleringsbrev.

Resultatet för verksamheten Passhantering har gått från ett överskott om 12 mnkr 2015 till ett underskott om 119 mnkr 2016. Nationella id-kort har gått från ett överskott om 15 mnkr till ett underskott om 8 mnkr.

I årsredovisningen på sidan 85 kommenterar Polismyndigheten resultatet i den avgiftsfinansierade verksamheten. För pass och id-kortsverksamheten uppges handläggningstiden per ärende ha ökat vilket till del förklarar kostnadsökningen mellan åren. Ökningen av handläggningstiden förklaras enligt Polismyndigheten främst av att en ny passlag (Passlag (1978:308)) har trätt i kraft under 2016. Polismyndigheten har inte presenterat något underlag som visar hur den nya passlagen har påverkat handläggningstiden.

Passlagen är inte helt ny utan har endast förändrats i vissa avseenden. Ändringarna består i att 3, 13 och 14 §§ är ändrade och 7a och 12 a§ är nya. Förändringarna innebär i stora drag att:

- svenska medborgare kan beviljas högst tre vanliga pass under en femårsperiod,
- vanliga pass ska som huvudregel återkallas och spärras när ett provisoriskt pass utfärdas och
- giltighetstiden för vanligt pass till barn under tolv år sänks till tre år.

Vidare framgår i årsredovisningen på sidan 85 att tidredovisningen inte bedöms vara tillfredsställande. Rikspolischefen har även i bedömningen av den interna styrningen och kontrollen bedömt att det föreligger brister i Polismyndighetens tidredovisning. Antalet timmar uppges istället ha tagits fram genom att verksamheten har lämnat uppgifter om bland annat årsarbetskrafter och antal ärenden. För pass- och id-kortsverksamheten har fastställda schabloner använts för tid per ärende. Tidsåtgången har kategoriserats utifrån det totala antalet ärenden per år som respektive pass expedition hanterar. Tidigare år uppskattade regionerna själva utan förutbestämd indelning den tid som har använts för pass och id-kort. Polismyndigheten presenterar inte någon analys av huruvida de nu använda schablonerna har påverkat resultatet.

Vid den jämförelse som Riksrevisionen gjort mot föregående år framgår att tiden per ärende har ökat med 41 procent. Riksrevisionens bedömning är att handläggningstidens

ökning till följd av ändringarna i passlagen är marginell. Ökningen av handläggningstid och därigenom förändringen i det finansiella resultatet beror i stället, till övervägande del, på de numer fastställda schablonerna.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar att Polismyndigheten fortsätter arbetet med att förbättra kvalitén i tidredovisningen eftersom kostnaderna för pass och id-kort nästan uteslutande baseras på nedlagd tid.

Till dess att tidsåtgången för arbetet med pass och id-kort kan härledas till en kvalitativt acceptabel tidredovisning bör de nuvarande schablonerna utvärderas för att säkerställa att pass och id-kort endast belastas med rätt kostnader.

2 Bötshantering

Riksrevisionen har genomfört en granskning av Polismyndighetens IT-system för ordningsböter, RIOB. Systemet är ett polisiärt datasystem som används för registrering och uppföljning av föreläggande av ordningsbot utfärdade av Polismyndigheten, Tullverket och Kustbevakningen. Polismyndigheten har för avsikt att avveckla RIOB och ersätta detta med ett nytt system.

Inbetalningar under utredning

När inbetalningar av böter inkommer till Polismyndigheten matchas dessa mot vad som finns registrerat i RIOB. Det förekommer dock att inbetalningar inte kan härledas till någon registrerad bot. Anledningen kan vara att inbetalaren inte har angivit alla nödvändiga uppgifter i samband med betalning eller felaktig registrering i bötessystemet av Polismyndigheten. I systemet saknas t ex en automatisk spärr vid inbetalning med felaktigt OCR-nr. Detta ökar risken för att felaktiga inbetalningar sker och leder till merarbete i form av manuell handläggning av omatchade inbetalningar.

Per den 31 december 2016 uppgick inbetalningar under utredning till 2 mnkr. I de fall inbetalning inte kan härledas till en registrerad bot fattas beslut på berörd region om att ärendet ska avregistreras. De inbetalda medlen redovisas då mot inkomsttitel. Under året har 0,7 mnkr avregistrerats med anledning av att inbetalningen inte kunnat matchas mot registrerad bot. Riksrevisionen har i revisionsrapport tidigare år, dnr 3.1.2-2015-0621, påtalat att de personer som beslutar om avregistreringarna inte har delegerats befogenhet för uppgiften. Detta har ännu inte åtgärdats vilket kan innebära att personal inom Polismyndigheten har fattat ekonomiska beslut utöver sina tilldelade befogenheter.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar Polismyndigheten att förbättra möjligheterna till matchning av inbetalningar av böter med registrerade böter i det system som kommer att utvecklas. Polismyndigheten bör även tillse att en automatisk spärr vid inbetalning mot felaktigt OCR-nr införs.

Riksrevisionens rekommendation från föregående år, i revisionsrapport dnr 3.1.2-2015-0621, om att Polismyndigheten tillser att samtliga delegationsbeslut finns dokumenterade kvarstår.

Brister i intern kontroll

Riksrevisionens granskning visar att det finns brister i den interna kontrollen i samband med den manuella hanteringen och uppföljningen av ordningsböter i systemet RIOB.

Samtliga polismän och handläggare som har tillgång till systemet har möjlighet att registrera ett undanröjande och initiera ett återbetalningsförslag i RIOB, vilket även resulterar i att ärendet tas bort ur belastningsregistret. Återbetalningsförslag måste sedan godkännas av Uppbördsgruppen, där kontroll sker av att det finns ett undanröjande i systemet. Uppbördsgruppen kontrollerar däremot inte ifall det finns ett underlag där motivet för undanröjandet framgår.

Systemet saknar möjligheten att ta fram ärendehistorik. Avsaknad av ärendehistorik medför försämrad spårbarhet och försvårar uppföljningen av ärenden.

Uppbördsgruppen kan manuellt spärra ärenden som är under utredning och förhindra att påminnelser går ut. Bevakning av ärendet sker av respektive handläggare. Dessa ärenden finns med på en spärrlista. Riksrevisionens granskning visar att det finns ett flertal äldre ärenden på spärr- och signallistor i RIOB. Då det inte går att lägga in kommentarer i RIOB är det oklart varför ärendena fortfarande är spärrade. Granskningen visar även att det saknas en beskrivning av hur resultatet från spärrlistan ska hanteras.

Bristerna i den interna kontrollen ökar risken för felaktiga återbetalningar, att äldre ärenden inte avslutas, att spärr för påminnelser ligger kvar för länge samt att handläggning inte utförs enhetligt och att rutiner inte efterlevs.

Rekommendation

För att förbättra den interna kontrollen rekommenderar Riksrevisionen att uppbördsgruppen även kontrollerar så att det finns dokumenterade motiv för undanröjande av böter.

Riksrevisionen rekommenderar även att Polismyndigheten tillser att ärendehistorik finns tillgänglig i det system som kommer att utvecklas.

Riksrevisionen rekommenderar vidare att Polismyndigheten ser över rutiner för manuell hantering och att rutin- och processbeskrivningar utformas och implementeras så att det t.ex. framgår hur resultatet från spärllistan ska hanteras.

Uppföljning av ändrat belopp i domstolsböter saknas

Riksrevisionen har under granskningen noterat att belopp i en domstolsbot kan ändras av Polismyndigheten. Ändringar loggas i systemet för domstolsböter med datum, tidpunkt och användare. Däremot sker ingen uppföljning av ändrade belopp. Avsaknad av uppföljning av ändrade belopp ökar risken för att avsiktliga eller oavsiktliga förändringar inte uppmärksammas och att felaktiga domstolsböter krävs in.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar Polismyndigheten att införa en övervakande kontroll av ändrade belopp i domstolsböter.

Ansvarig revisor Kent Gustafsson har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Nerina Dzafic har varit föredragande

Kent Gustafsson

Nerina Dzafic

Kopia för kännedom:

*Regeringen
Justitiedepartementet
Finansdepartementet, budgetavdelningen*